

mezi jeho syny a vznik několika samostatných žerotínských držav. Město Nový Jičín získal jeho syn Viktorín ze Žerotína, který po ničivém požáru roku 1503 zahájil novou výstavbu nejen města a jeho opevnění, ale zároveň i svého sídelního zámku. Největší stavební zásahy však byly v městě a zároveň na zámku provedeny za vlády Bedřicha ze Žerotína.

Bedřich ze Žerotína

Janův vnuk Bedřich ze Žerotína († 1543) je zmiňován na foliu 96: *Pana Bědřicha z Žerotína / Syna Pana Petra z Žerotína / na rozličných mýstech k mnohým pilným věcem / potřebovaného nacházým. Manželka jeho byla z Rodu Panůw z Lomnice / s nýž zplodil Pana Jana z Žerotína a na Náměstj. Týž Pan Jan z Žerotína měl dvě Manželky: Prwný / Paný Maryanu z Boskowic / kteráž mu porodila Syna Pana Karla z Žerotína a na Náměstj. Vedle vyobrazení Bedřicha ze Žerotína připojil Paprocký znak jeho manželky Libuše z Lomnice. Alianční znak obou manželů z let 1538-1543 nese nápis: LYBISSE ZLO(MN)ETZE -- BEDRZICH ZZEROTINA A NA SSTRAMBERZE PA(N) DIEDICZNY.²³ Dodnes se nachází na renesanční ložii Žerotínského zámku v Novém Jičíně²⁴ a je tichou připomínkou panování této významné osobnosti rodu Žerotínů.*

Odry

Nejvýznamnějším šlechtickým rodem rané historie Moravy jsou bezesporu páni z Kravař, přičemž jejich přítomnost v Odrách se ponejvíce spojuje s osobností Lacka I. z Kravař a z Helfštejna († 1416). Historie Oder se však váže již k roku 1234 a jejich vlastnictví je dotvrzeno teprve až po dalších 100 letech coby majetek pánů ze Šternberka. Zapojení Šternberků do bojů proti husitům mělo patrně za následek dobytí Oder husitskými vojsky Jana Tovačovského z Cimburka a založení jejich stálé posádky v čele s jednotlivými hejtmany.

Lacek (I.) z Kravař

Bartoloměj Paprocký zmiňuje osobnost zemského hejtmána Lacka (I.) z Kravař na foliu 25: *Leta Páně 1412. Když Josst a Prokop Synové Krále Jana zemřeli. Nechtýc Páni a Rytýřstvo Markgrabstwý Morawského bez Wrchnosti býti / vybrali z Prostředku swého gednoho Pána / Rodu Starožitného / gménem Pána Lacka z Kravař / A toho za heytmana wyhlásyli. Wyprawiwsse s ním posly k Králi Wáclawowý žádagýce aby gey na týž Vřad potwrdil. Tento Pan Lacke byl weliký milownýk Wlastý swé: a gsauce před Králem Wáclawem / mnoho s ním o Wolnosti a Swobody té země rokował / a zač gey žádal / to obdržel. Byl též Králowským Hoffmistrem. Ti pak Panowé který s ním k Králi geli / pod Erby gegých o nich se wypýsse. Památkou na Lacka (I.) z Kravař je dodnes svorník s erbovní figurou Kravařů²⁵ v presbytáři oderského kostela sv. Bartoloměje.²⁶*

Odkaz na další památku nese folium 421, na němž Paprocký dosvědčuje přítomnost náhrobníku Bohuše Hynka ze Zvole a na Odrách z roku 1561. Niže se připomíná také epitař v oderském kostele z roku 1585, vážící se ke smrti Jana Tomáše ze Zvole a z Goldštejna. Paprocký rovněž na předchozím foliu 420 uvádí zmínku o listině z roku 1483 a Hynkovi starším ze Zvole. Památka na tohoto šlechtice je dodnes dochována ve sbírce Muzea Novojičinska, konkrétně se jedná o erbovní desku Hynka staršího ze Zvole a jeho manželky Žofky z Potštejna ze třicátých let 16. století.²⁷

Příbor

Starobylé město Příbor datuje své prvopočátky do roku 1251, kdy bylo založeno šlechticem Frankem z Hückeswagenu jako osada s městským právem. Velice záhy se však stalo majetkem a lenním městem olomouckého biskupství. Jako lenici se zde objevují páni z Hückeswagenu, olomoučtí kanovníci, páni z Fulštejna nebo Jindřich

z Kytlic. V roce 1359 se město přiřazuje přímo k stolnímu statku Hukvaldy a brzy nato je mu povoleno postavit si hradební systém. Postupně se však zvyšovala pravomoc městské obce a její nezávislost. Největší rozkvět města nastal ve století šestnáctém, kdy se mu podařilo získat nejvyšší možnou nezávislost na biskupských statcích. Velký podíl na tom měli olomoucký biskup Stanislav Pavlovský z Pavlovic a pražský arcibiskup Martin Medek z Mohelnice, bývalý farář a děkan příbořský.

Stanislav Pavlovský z Pavlovic

Působení rytíře Stanislava Pavlovského, původem z Pavlovic ve Slezsku, se v regionu datuje od roku 1569, kdy se stal olomouckým kanovníkem. Následně roku 1573 se stal kanovníkem ve Vratislavi a roku 1575 proboštem brněnské kapituly. Poté byl 11. června roku 1579 zvolen biskupem olomouckým. Svůj úřad vykonával za problematických vztahů s protestantskou šlechtou. Jako odchovanec jezuitů úzce spolupracoval právě s tímto katolickým řádem. Přímou úzkou vazbu měl na polského emigranta Bartoloměje Paprockého z Hlohol a Paprocké Vůle. Po celých devět let mu poskytoval azyl a pohostinství, přičemž právě v Kroměříži bylo v tomto období sepsáno „Zrcadlo slavného Markrabství moravského“. Biskup Stanislav Pavlovský z Pavlovic umírá v Kroměříži 2. června roku 1598 a jeho životní práce byla hodnocena jako obnovení biskupského úřadu. Pavlovského portrét společně s osobním erbem byl otištěn v Paprockého díle na foliu 189, kde se objevují další informace o jeho biskupském působení. Biskup Stanislav Pavlovský měl úzký vřelý vztah k městu Příbor. Svou náklonnost projevoval různými privilegii, dary a podporou církevním stavbám. Jednou z nich byl i farní kostel Narození Panny Marie, který nese uvnitř chrámové lodi památku na konečné a trvalé vykoupení Příbora ze zástavy panství Hukvaldy roku 1581. Tento osobní erb biskupa společně s nápisem a letopočtem 1581²⁸ dodnes krásí oblouk uprostřed chrámové lodi.

Ve městě se dále nachází dvě heraldické památky spjaté s osobou Františka z Ditrichštejna (1570-1636), který se v roce 1599 stal kardinálem a poté i olomouckým biskupem jako nástupce Stanislava Pavlovského. Jedná se o znaky kardinála Ditrichštejna a města Příbora z roku 1616 na měšťanském domě č.p. 6²⁹ a znak Františka z Ditrichštejna z 1. třetiny 17. století na měšťanském domě č.p. 21. Ditrichštejnovým osobním přičiněním byl roku 1615 polepšen právě znak města Příbora. František z Ditrichštejna je v Paprockého díle na foliu 242 zmiňován mezi preláty jako účastník synody z roku 1591, kde byly vyhlášeny dekrety tridentského koncilu. Zároveň je zde připojen jeho erb.

Sedlnice

Poslední místo v regionu Novojičínska spojené s Paprockým jsou Sedlnice. Manská Sedlnice je poprvé vzpomínána roku 1299 jako biskupské zboží společně s Hukovicemi. Obě obce měly až do roku 1651 stejného majitele - pány z Kravař a následně Sedlnické z Choltic. Dědičná Sedlnice ležící na levém břehu říčky Sedlničky je připomínána již roku 1373 s majiteli pány z Choltic, kteří ji vlastnili až do 17. století. Na základě vlastnického vztahu přijali posléze rodové jméno Sedlničtí z Choltic. Na foliu 116 Bartoloměj Paprocký píše o třech synech Václava Sedlnického z Choltic. Jedním z nich byl i Jan Sedlnický z Choltic, od roku 1569 sudí opavský. Jan starší Sedlnický z Choltic zemřel roku 1573 a je pochován v kostele v Sedlnici. Jeho manželkou byla Johanka z Limberka († 5. 1. 1573). Jejich náhrobníky dodnes zdobí vstupní část pod věží kostela sv. archanděla Michaela v Sedlnicích. V návaznosti na to je na foliu 162 zmiňována: *Panna Johanka Starssy dána za Manželku Vrozenému Panu / Panu Janowi Sedlnickému z Chrtic / Nejvyššímu Sudýmu Knížetství Opavského.*

¹ Kostel sv. Ondřeje, Petra a Pavla je zapsán v seznamu kulturních památek pod č. r. 101614

² Pokorný, Ferdinand: *Příbořský okres*. Vlastivěda moravská. Brno 1917, s. 166, 168
Houdek, Vítězslav: *Moravské vývody erbovní*. Brno 1917, s. 18-24.

³ Pokorný, Ferdinand: *Příbořský okres*. Vlastivěda moravská. Brno 1917, s. 166, 168
Houdek, Vítězslav: *Moravské vývody erbovní*. Brno 1917, s. 18-24

Pokorný, Ferdinand: *Příbořský okres*. Vlastivěda moravská. Brno 1917, s. 168
Heinrich von Kadich - Conrad Blažek: *Der mährische Adel*. Nürnberg 1899, s. 133-135, 183-185, tablo 100, 128-129

Stibor, Jiří: *Bruntálští z Vrřbna, páni z Vrřbna a Bruntálu*. Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Sešit 10. Ostrava 1998, s. 23, 36

⁴ Pokorný, Ferdinand: *Příbořský okres*. Vlastivěda moravská. Brno 1917, s. 166, 173
Houdek, Vítězslav: *Moravské vývody erbovní*. Brno 1917, s. 18-24

Samek, Bohumil: *Umělecké památky Moravy a Slezska*. 1. svazek. A-I. Praha 1994, s. 32
Heinrich von Kadich - Conrad Blažek: *Der mährische Adel*. Nürnberg 1899, s. 133-135, tablo 100

⁵ Náhrobník Zikmunda Sedlnického z Choltic († 1602) nese nápis *LETA PANIE 1602 W PATEK PO PAMATCE NANEBEWSTAV / PENI PANA KRYSTA O PETI*

- HODINACH NA PVLORLOGI DOKONAL / GEST ZIWOT SWVG WKRISTV PANV VROZENY PAN ZYGMVND / STARSSI SEDNICZKI Z KOLCZICZ ANA NENHVBLI GEHOZTO DVSSI / PAN BVH WSSEMOHVCI RACZ MILOSTIW BYTI A DO WIECZNE SLAWY PRY / GITI AMEN.
Houdek, Vítězslav: *Moravské vývody erbovní*. Brno 1917, s. 18-24
- ⁶ Pokorný, Ferdinand: *Příborský okres*. Vlastivěda moravská. Brno 1917, s. 166, 170
Houdek, Vítězslav: *Moravské vývody erbovní*. Brno 1917, s. 18-24
Moravské Kravařsko. Příbor 1898, s. 332
Samek, Bohumil: *Umělecké památky Moravy a Slezska*. 1. svazek, A-I. Praha 1994, s. 32
- ⁷ Její máti Alžběta Bobluská z Bobolusk má náhrobek v kostele v Bartošovicích z roku 1591 s následujícím textem: LETA PANE 1591 W NEDELI PRED SWATV KATERINV / DOKONALA GEST ZIWOT SWVG WKRISTV PANV VROZENA / PANI ALZBETA BOBLVSKA Z BOBOLVLE PANI MATE VROZENE / PANI PANI ANNI PODSTACKI Z PRVSINOWIC ANA BARTOSSO / WICICH GEGIZTO DVSSI PAN BVH WSSEMOHVCI RAC / MILOSTIW BITI ADOWECNE SLAWI SWI PRIGITI.
Houdek, Vítězslav: *Moravské vývody erbovní*. Brno 1917, s. 18-24
- ⁸ Kostel sv. Mikuláše je zapsán v seznamu kulturních památek pod č. r. 29007 / 8-1530
- ⁹ Náhrobník Jana Oderského z Lideřova z roku 1543 je zapsán pod přír. č. 440/2001 a i. č. Kam 6
Schlagmann, Karl: *Grabplatte eines unbekanntes Vladyker an der Mauer der St. Nikolai-Kirche zu Wagstadt*. Archivum Heraldicum 90, 1976, s. 56-57
Nebeský, Jiří J. K.: *Genealogická znaková galerie v Bilovci*. Vlastivědný věstník moravský 52, Brno 2000, č. 2, s. 170-176
Kuchta, Zdeněk: *Stručně dějiny města Bilovce*. Bilovec 2006, s. 8, 25
Heinrich von Kadich – Conrad Blažek: *Der mährische Adel*. Nürnberg 1899, s. 91, 231, tablo 70, 162
- ¹⁰ Náhrobník Jáchyma Štysla z Alšic je veden pod přír. č. 494/2001 a i. č. Kam 60. Jeho rozměry jsou: š 104 x v 199 x h 16 cm. Po obvodu se nachází poškozený nápis: Letha 15 ... w [uthery] / w den Swate Lucie vmrz[e]l gest Vrozeny Wladyka / Pan Joachym Sstysl z / alssyc [P]an Buoh racz [geho dussi m]ilostiw byti.
Kuchta, Zdeněk: *Stručně dějiny města Bilovce*. Bilovec 2006, s. 8, 25
Doubravský, Zdeněk – Stibor, Jiří: *Štysl z Alšic*. Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Sešit 8. (20.), Ostrava 2006, s. 120, 121
Schlagmann Karl: *Die Grabsteine von St. Nikolaus in Wagstadt*. Kuhländler Heimatkalender 13, 1970, s. 84-86
Jelonek, Emil: *Reformation und Gegenreformation in Wagstadt*. Alte Heimat 1956, s. 219-220
Josef Pilnáček: *Staromoravští rodové*. Vídeň 1930, s. 181, 309
Josef Pilnáček: *Rody starého Slezska*. Brno 1991-1998, s. 146
- ¹¹ Zámek v Bílovci je zapsán v seznamu kulturních památek pod č.r. 46285 / 8-1529
- ¹² Erbovní deska Bernarda Pražmy z Bílkova a Kristýny z Lapie z roku 1576 je vedena pod přír. č. 453/2001 a i.č. Kam 19.
Tichánek, Jiří - Šerý, Zdeněk: *Šlechtická sídla na Novojičínsku*. Opava 2003, s. 29
Blažek, Konrad: *Der Adel von Österreichisch-Schlesien*. Nürnberg 1885, s. 59-60, 139-135-136, tab. 32
Heinrich von Kadich – Conrad Blažek: *Der mährische Adel*. Nürnberg 1899, s. 234-235, tab. 165

- Paprocký z Hlohov a Paprocké Vůle, Bartoloměj: *Zrcadlo slavného Markrabství moravského*. Olomouc 1593, fol. 427, 429
- Schlagmann, Karl: *Wappenfunde am Sedlnitzky-Schloß in Wagstadt*. Das Kuhländchen. Jahrbuch 1989. Ludwigsburg 1989, s. 15-24
- Pilnáček, Josef: *Rody starého Slezska*. Brno 1991-1998, s. 937-938
- Pilnáček, Josef: *Staromoravští rodové*. Brno 1930, s. 347-348
- Stibor, Jiří: *Pražmové z Bílkova*. Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Sešit 7., Ostrava 1996, s. 90
- Heyer von Rosenfeld, Friedrich: *Der Adel des Königreichs Dalmatien*. Nürnberg 1873, s. 116, tab. 73
- ¹³ Erb Bernarda Pražmy z Bílkova je veden pod přír. č. 497/2001 a i.č. Kam 63, nese letopočet 1595 a má rozměry: v 84,5 x š 87,5 x h 16 cm.
Erbovní deska Kristýny z Lapie je vedena pod přír. č. 452/2001 a i. č. Kam 18, přičemž nese také letopočet 1595 a její rozměry jsou: v 85 cm x š 85 x h 20 cm.
- ¹⁴ Erbovní deska Kristýny z Lapie ze druhé poloviny 16. století je vedena pod přír. č. 454/2001 a i. č. Kam 20, přičemž její rozměry jsou: v 60 cm x š 60 x h 20 cm.
- ¹⁵ Rozměry památky jsou: v 178 cm x š 91 cm x h 28 cm.
Hudeček, Jiří J. – Hanák, František – Hudeček, Petr: *Bravantští z Chobřan na Přerovsku a heraldická památka na jejich rod*. Sborník SokA v Přerově 2002, s. 29-35
Heinrich von Kadich – Conrad Blažek: *Der mährische Adel*. Nürnberg 1899, s. 13, tablo 9
- ¹⁶ Zámek ve Fulneku je zapsán do seznamu kulturních památek pod č.r. 14516 / 8-1559
- ¹⁷ Gotická alianční erbovní deska majitele hradu Fulnek Jana staršího ze Žerotina († 1500) a jeho druhé manželky Machny z Nové Cerekve je zapsána pod přír. č. 451/2001 a i.č. Kam 17. Nápis: IAN Z ZEROTINA, rozměry desky: v 45 x š 54 x h 25 cm.
Tichánek, Jiří - Šerý, Zdeněk: *Šlechtická sídla na Novojičínsku*. Opava 2003, s. 68
Hlobil, Ivo – Perůtka, Marek: *Od gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400-1550. III. díl*. Olomouc 1999, s. 386, č. 294
Heinrich von Kadich – Conrad Blažek: *Der mährische Adel*. Nürnberg 1899, s. 192-193, tablo 132
- ¹⁸ Klášter augustiniánský, jehož součástí je i farní chrám, je zapsán v seznamu kulturních památek pod č.r. 21391 / 8-1557
- ¹⁹ Hlobil, Ivo – Petřů, Eduard: *Humanismus a raná renesance na Moravě*. Praha 1992, s. 191
Hlobil, Ivo: *Rytířské náhrobky rané renesance na Slovensku a Moravě*. ARS 35, č. 1-3, s. 113-114, 118
Hlobil, Ivo: *Monument Jiřího ze Žerotína († 1507) a české epigrafiky ve Fulneku*. Septuaginta Paolo Spunar oblata, Praha 2000, s. 522-531
Šefčík, Erich: *Renesanční epigrafické památky z Fulneku*. VSONJ 1983, sv. 31, s. 28, 29
Ullrich, Josef: *Fulnek im Jahre 1817*. Das Kuhländchen 6, 1925, s. 81-84
Hlobil, Ivo – Perůtka, Marek: *Od gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400-1550. III. díl*. Olomouc 1999, s. 370-371, č. 253
Tichánek, Jiří - Šerý, Zdeněk: *Šlechtická sídla na Novojičínsku*. Opava 2003, s. 68-70
Brandejs, Stanislav: *J. A. Komenský ve Fulneku*. Fulnek – Město Jana Amose Komenského. Praha 1955, s. 12
- ²⁰ Sběrka je zapsána pod přír. č. 435/2001 a inv. č. Kam I
- ²¹ Památkou na osobnost Beneše III. z Kravař a jeho manželky Anežky ze Šternberka a Lukova je soubor patek a svorníků kleneb s erby pánů z Kravař a Šternberka ve farní budově augustiniánského kláštera.

- ²² Hrbáček, Karel: *Náhrobky Bzenců v Klimkovicích*. Zpravodaj ostravské pobočky GHSP 3, 1980, č. 1, s. 4-9
Heinrich von Kadich – Conrad Blažek: *Der mährische Adel*. Nürnberg 1899, s. 16, tablo 11
Stibor, Jiří: Bzencové z Markvartovic. In: *Biografický slovník Slezska a severní Moravy*. Sešit 6. Ostrava 1996, s. 23-4
Tichánek, Jiří - Šerý, Zdeněk: *Šlechtická sídla na Novojičínsku*. Opava 2003, s. 118
- ²³ Polách, Radek (2006): *Cesta minulostí – Novojický zámek v dobových vyobrazeních*. Nový Jičín, s. 29, 60
Polách, Radek (2007): *Rekonstrukce renesanční lodžie na zámku v Novém Jičíně*. Vlastivědný sborník Novojičínska 56-57, s. 34-41
Samek, Bohumil: *Umělecké památky Moravy a Slezska*. 2. svazek, J-N. Praha 1999, s. 704
Hlobil, Ivo – Perůtka, Marek: *Od gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400- 1550. III. díl*. Olomouc 1999, s. 390, č. 306
Tichánek, Jiří - Šerý, Zdeněk: *Šlechtická sídla na Novojičínsku*. Opava 2003, s. 164
Gavendová, Marcela – Koubová, Marta – Levá, Pavla: *Kulturní památky okresu Nový Jičín*. Ostrava 1996, s. 104
Heinrich von Kadich – Conrad Blažek: *Der mährische Adel*. Nürnberg 1899, s. 192-193, 72, tablo 132, 57
- ²⁴ Žerotínský zámek v Novém Jičíně je kulturní památkou zapsanou pod č.r. 13090 / 8-3355
- ²⁵ Erb pánů z Kravař se nachází na terčovém svorníku ve vrcholu síťové klenby presbyteria.
Wiltsch, Květoslav: *Cejchované cihly z Oder*. Poodří. 2/2006, s. 46
Heinrich von Kadich – Conrad Blažek: *Der mährische Adel*. Nürnberg 1899, s. 63, tab. 48
Prix, Dalibor: *Farní kostel sv. Bartoloměje*. Od gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400- 1550. IV. díl. Opava. Brno 1999, s. 42
- ²⁶ Farní kostel sv. Bartoloměje je zapsanou kulturní památkou pod č.r. 35897 / 8-1647
- ²⁷ Deska z pískovce o rozměrech 107 x 154 x 15 cm byla původně osazena nad okny 1. patra staré oderské radnice, po jejím zboření v roce 1863 byla přemístěna na zeď u obecního domu. Dnes je deponována v Muzeu Novojičínska pod přír. č. 496/2001 a inv. č. Kam 62
Fojtík, Bohumil (1958–1961a): *Stará radnice v Odrách*. Vítkovsko, č. 4, s. 2 a 4 obálky
Fojtík, Bohumil (1958–1961b): *Obnova renesančního reliéfu v Odrách*. Vítkovsko, č. 11-12, s. 4 obálky
Hlobil, Ivo – Perůtka, Marek: *Od gotiky k renesanci*. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400- 1550. III. díl. Olomouc 1999, s. 392, č. 312
Rolleder, Anton: *Dějiny města a soudního okresu Odry*. Odry 2002, s. 65, 72
Heinrich von Kadich – Conrad Blažek: *Der mährische Adel*. Nürnberg 1899, s. 190, 284, tablo 132, 202
- ²⁸ Obdélníková pískovcová deska s nápisem: STANISLAVS D G / EPVSALME ECLE / OLOMVCENS 1581
- ²⁹ Schwarz, František: *Příbor v 16. a 17. století*. VSONJ (1976) sv. 17, str. 15-26
Zelenka, Aleš: *Die Wappen der böhmischen und mährischen Bischöfe*. Regensburg, s. 229-233
Buben, Milan: *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha 2000, s. 61-65

O pivovarnících

(Příspěvek k dějinám novojického šenkovního bratrstva a zaměstnanců jeho pivovarů v 17. století)

Tomáš Baletka

Ve svém drobném příspěvku chci objasnit málo známou kapitolu historie šenkovního bratrstva, jehož dějiny jinak solidně probádal Paul Ziegler. Dodnes se totiž nikdo soustavněji nevěnoval „pivovarníkům“ čili pivovarnickým mistrům a sládkům, skutečným výrobcům novojického piva.¹ Až na nepatrné výjimky si jich nevšiml ani Ziegler, personálu pivovarů se rozhodl věnovat jen „několik slov“, přičemž konstatoval, že většinou bylo osazenstvo pivovaru českého původu.² Ani v tomto příspěvku si nemůžeme činit nároky na vyčerpání tohoto tématu, které vyžaduje širší heuristický záběr, než by se na první pohled zdálo. Pokud bychom se domnívali, že bohatství materiálu pro toto téma nám poskytne archivní fond Šenkovní bratrstvo Nový Jičín, přesvědčili bychom se záhy o omylu. Ani téměř ucelené řady výročních účtů bratrstva se o sládcích nezmiňují příliš často, tím méně nám přinášejí jejich jména.

Pivo se v Novém Jičíně vařilo už od středověku, zprvu asi v každém domě, později byl zřízen pivovar. Ten nejstarší známý stál v 16. století uprostřed náměstí, představoval však pro město značné požární nebezpečí. Proto město nejprve v r. 1587 koupilo od ševce Jakuba Wohlfahrta dům na náměstí (čp. 2), a když se ukázal jako pro pivovar nevhodný, vyměnilo jej v roce 1590 se soukeníkem Kašparem Brettschneiderem za jeho dům čp. 14, na jehož místě byl v letech 1590-1593 postaven nový pivovar. Novojický pivovar tak byl umístěn v jediné budově, která byla ovšem rozdělena na tři části, označované jako pšeničný (Weizen) a dva březňákové neboli ječné pivovary (Gersten- či Märzenbrauhäuser). Čelem k náměstí byl svým štítem obrácen pšeničný pivovar a dva březňákové stály za ním. Pšeničný pivovar byl v listopadu 1668 stržen a do roku 1670 znovu vystavěn jako podsklepená budova s jedním patrem, které bylo pronajímáno.³

Zajímavou skutečností je existence česky psaného normativního řádu pro novojické pivovarníky někdy z počátku 17. století, který byl sice již vydán G. Stumpfem v r. 1920, ovšem v německém překladu. Tento dokument a na něj navazující přísaha pivovarníka jsou zapsány česky v jinak většinou německy vedené knize Pořádek šenkovních měšťanů a artikulů (usnesení schůzi) šenkovních měšťanů z let 1604-1694.⁴ Podle tohoto řádu byli pivovarníci přijímáni do služeb města a šenkovních měšťanů, jimž byli povinni dobře vařit pivo, aby se nikomu nestala žádná škoda, a měli dohlížet na své pomocníky, aby mezi nimi nebyli žádná zahaleči, a pokud by takové osoby nechtěly z pivovaru odejít, měli je nahlásit purkmistrovi a fojtovi. Škodu, která by případně vznikla, byl pivovarník povinen nahradit.⁵

Později byl tento artikul poněkud pozměněn, jak vyplývá z poznámky na okraji, odkazující na následující folio, kde je zapsáno usnesení z 1612.⁶ Změnilo se poskytování diet. Zatímco dříve se při vaření ječného i bílého piva dávalo pivovarníkům jídlo a pití, nadále se od toho mělo upustit, neboť zde panovala

„veliká nemírnost“. Šenkovní měšťané se proto uvolili místo jídla a pití dávat při vaření piva mistrovi 21 gr. sl., pomocníkovi 17 a půl slezského groše a rourmistrovi (rúrarovi) 9 gr. sl. a jednu konev lehkého piva. Pokud by vyšlo najevo, že by někdo z šenkýřů dal sládkovi a jeho pomocníkům cokoliv na jídle nebo penězích, měl být pokutován jednou kopou grošů a pivovarník vsazen do vězení.⁷ V roce 1616 po vzájemné dohodě pivovarníků a šenkýřů bylo upuštěno od vydávání konve lehkého piva, namísto toho měl každý z pivovarníků dostávat po 9 gr. bílých.⁸ Normativní nařízení byla doplněna v roce 1632 o zákaz chovat při pivovaře dobytek.⁹

Následující přehled vznikl především na základě excerpce křestních, oddacích a úmrtních matrik, následně byl doplněn roztroušenými údaji z městských knih a písemností šenkovního bratrstva.¹⁰ Podařilo se identifikovat 23 (resp. 24) jmen zaměstnanců pivovaru, o kterých se dá usoudit, že asi ze dvou třetin byli českého původu, o 7 se dá s určitostí říci, že byli Němci.¹¹ U mnohých je ovšem prokazatelné, že se novému jazykovému prostředí přizpůsobili, což je vidět například u sňatků či u kolísání zápisů příjmení pivovarníků v matrikách a jejich postupném poněmčování. Ovšem z disparátních údajů, které máme k dispozici, se dají sestavit jen velmi jednoduché biogramy, které nám většinou neposkytují příliš mnoho prostoru pro bezpečné závěry.

Určitější přehled o systemizaci míst jednotlivých zaměstnanců získáváme až z usnesení šenkovního bratrstva z 26. ledna 1655, kdy byli oba novojičtí sladovníci Matouš a Václav Mejtní ustanoveni pivovarnickými mistry a určení jejich další pomocníci.¹² Další zprávy však bohužel postrádáme, takže kromě údaje z roku 1655 se u dalších pivovarníků nedá určit hierarchie, která mezi nimi panovala. Např. Václav Mejtný je střídavě označován jako sladovník či pivovarník, Hans Panz byl rourařem, ale v matrikách je označován jako pivovarník. Na profesní terminologii užívanou v matrikách či v městských knihách tak není možné se vždycky spolehnout, nehledě na chyby, které vznikaly při opisování pomocných záznamů do církevních matrik a následně při přepisu českých jmen, která německý zapisovatel někdy zkomolil k nepoznání.

Novojičtí sládci a ostatní zaměstnanci pivovaru v 17. století:

Ondřej Boháč (1668-1672), poprvé zachycen 30. 3. 1668 (*Andris Bogatzein bier breier*), když se mu narodila dcera Anna.¹³ Po smrti své ženy Kateřiny se Ondřej oženil 8. 2. 1671 s Evou, dcerou Tomáše Blaška z Libhoště. Z manželství záhy vzešel syn Matouš, jenž zemřel v kojeneckém věku.¹⁴

Merten Brosch (1678-). Sladovník Merten Brosch koupil 18. 4. 1678 od Roziny Demelové dům v Židovské ulici za 200 slezských tolarů. Merten pak kladl roční peníze po 5 Rsl. až do 27. 5. 1712, kdy položil poslední splátku za rok 1709 a dům zcela vyplatil.¹⁵ V matrikách se objevuje 14. 12. 1679 (Merten Brosch breyer) jako kmotr u křtu dcery sládky Tobiáše Köllnera a znovu 25. 12. 1685 jako kmotr u křtu Köllnerovy dcery.¹⁶

Martin Cahal (1633) znám pouze z matrik, 30. 12. 1633 se mu narodila dcera Anna.¹⁷

Hans Gröel (1688-1689) se pouze mihne matrikami, v dotčených letech se mu narodila dcera Rozina a dvojčata František a Martin.¹⁸

Hans Hanvelka (správně snad Hanselka?) je vzpomenut pouze jednou 10. 1. 1674 jako kmotr při křtu, není ani jisté, že byl pivovarníkem v Novém Jičíně.¹⁹

Martin Holenka (1633) poprvé přichází 9. 1. 1633 jako *braxator Neotitschinensis* a zároveň vdovec, ženil se tehdy s Annou, dcerou sedláka Tomáše Heinricha z Kletného (?), Klitteczký).²⁰ S touto Annou měl pak Martin Holenka tři děti: Rozinu (*18. 10. 1633), Zuzanu (*16. 10. 1634) a Jiřího (*19. 2. 1637).²¹

Tobiáš Köllner se objevuje poprvé 26. 11. 1678 jako kmotr u křtu.²² O rok později už se s ním setkáváme jako s rodičem, 13. 12. 1679 jeho žena Rozina porodila dceru Zuzanu, za kmotra jí šli pivovarník Merten Brosch a Anna Maria Königová.²³ Další dcera (Anna Maria) se Tobiášovi narodila až 24. 12. 1685.²⁴ Dne 7. 1. 1687 koupil sládek (*Brewer*) Tobiáš Köllner od Daniele Bubiega, kožešníka z Olomouce, jeho dům pod městskými hradbami u Dolní brány za 300 slezských tolarů. Svou nemovitost zatížil ihned hypotékou, když si z kostelních peněz půjčil kapitál 50 zlatých, z něhož každoročně platil úrok 3 Rsl., a to až do roku 1709, kdy byl půjčený kapitál splacen a závazek zrušen.²⁵ Dům splácel Tobiáš Köllner až do 16. 4. 1723, kdy byla položena poslední dlužná splátka za několik let ve výši 30 zlatých. Sám Tobiáš se toho ale již nedožil, neboť zemřel 30. 3. 1723 ve věku 77 let. Vdově Anně Köllnerové byl dům vložen do knih téhož dne, kdy byla položena poslední splátka.²⁶

Andres König se uvádí pouze 31. 12. 1644 jako kmotr při křtu, více o něm neslyšíme.²⁷

Marten König ustanoven 26. 1. 1655 jako pomocník mistra Václava Mejtného.²⁸ V matrikách doložen 28. 9. 1673 (*Martin König bierbrewer N.T.*) jako kmotr při křtu Václava Landta, znovu 27. 3. 1680 jako kmotr při křtu Jana Antonína Schuma a 10. 8. 1683 při křtu Alžběty, dcery ševce Matyáše Landta.²⁹

Mates Kresta se jako sládek objevuje 13. 8. 1688, kdy se mu narodila dcera Rozina, za kmotra jí šel žilinský sládek Georg Rybář.³⁰

Hanuš Mejtný přichází poprvé 1. 5. 1636 jako pivovarník (*Bierbreyer*), tehdy se mu narodil syn Zachariáš.³¹ 26. 1. 1655 ustanoven pomocník u mistra Matouše Mejtného.³²

Matouš Mejtný, poprvé 9. 11. 1636 (*Bier Breyer*), kdy se mu narodila dcera Kateřina, 4. 11. 1637 dcera Zuzana a 21. 2. 1640 Juliana (tehdy označen jako *Meltzer*), dne 29. 4. 1641 mu byl zapsán do městských knih dům v Kostelní uličce, který koupil za 150 zl. od Káči Hanslíčkové, vdovy po Jurovi Dreisigerovi. Splácel ho pak až do roku 1672.³³ 10. 4. 1647 se mu narodil syn Ezechiel a 12. 8. 1650 dvojčata Václav a Michel.³⁴ Dne 26. 1. 1655 byl ustanoven pivovarníkem, aby ze sladu, který sám udělá, vařil také vhodné pivo. Pokud by se někomu z měšťanů stala na pivu škoda, měl povinnost ji nahradit.³⁵ Po delší dobu máme pak zprávy jen o Václavových dětech, pracoval nejspíš nadále jako pivovarník. Dne 20. 5. 1663 se vdávala jeho dcera Zuzana, kterou si bral krejčovský tovaryš Hans Girg Seidel ze Štýrského Hradce a 13. 11. 1667 si Václavovu dceru Rozinu bral novojičtý hudec (*Spillmon*) Kryštof Krompholz.³⁶

Václav Mejtýný byl zprvu sladovníkem a 26. 1. 1655 byl ustanoven pivovarníkem.³⁷ Václav Meittner zemřel ve věku 80 let dne 4. 10. 1686, byv opatřen všemi svátostmi.³⁸

Gregor Okrúhlik je uváděn v matrikách jako pivovarník (*Bierbreüer*) v letech 1636-1644, kdy mu manželka Zuzana porodila pět dětí.³⁹ Když se 21. 6. 1654 vdávala Gregorova dcera Zuzana (*1636) za Martina Watzlawa, syna Melchera Watzlawa, je Gregor označen už jako nebožtík (*weiland Greger Okralicks bier breiers*).⁴⁰

Georg Okrúhlik, patrně syn Gregora Okrúhlika (*1643). Dne 26. 1. 1655 byl ustanoven jako pomocník u pivovarnických mistrů Matouše Mejtého a Václava Mejtého.⁴¹

Peter Okrúhlik je uveden jako pivovarník (*Bier Breüer*) 15. 11. 1637, kdy se jemu a jeho ženě Zuzaně narodila dcera Kateřina.⁴² Jako nebožtík je uveden 15. 11. 1648 u příležitosti sňatku holomka Jakoba Juřince z Mořkova s Annou, Petrovou dcerou (*Anna weilandt Petter Okrúlicks hinterlassene Tochter*).⁴³

Panz (Pontz) Hans se uvádí jako v matrikách 19. 8. 1642 jako *Breier*, jeho manželka Judita onoho dne porodila syna Václava, 10. 7. 1644 opět syna Václava a 15. 9. 1649 dceru Juditu.⁴⁴ 26. 1. 1655 ustanoven jako rourář u mistrů Matouše Mejtého a Václava Mejtého.⁴⁵ Dodatečně se dovídáme o jeho synu Ondřejovi, který se 21. 1. 1674 už po smrti svého otce oženil s Kateřinou, dcerou kordovaníka Georga Schlußse.⁴⁶

Urban Pavlovský se 13. 2. 1628 ženil v Novém Jičíně, za ženu si bral Markétu, dceru Andrese Schretuchse ze Závišic. Už tehdy byl městským sládkem (*Braxator civitatis*).⁴⁷ Prvního potomka z tohoto manželství uvádějí matriky k 1. 1. 1634, kdy se jim stal syn Melcher, který však 6. 2. 1634 zemřel.⁴⁸ Dalšími dětmi byla dcera Zuzana (*6. 7. 1636) a syn Jan (*25. 5. 1640), který se později stal punčochářem.⁴⁹ Urban Pavlovský zemřel 11. 1. 1655.⁵⁰

Raška (Rusek) Paul. Jako novojičický sládek (*bier Breier alhier*) se 30. 6. 1669 ženil s Marinou, dcerou nebožtíka Georga Naibalda.⁵¹ Záhy se mu také narodil syn Jiří, který ale po roce a půl zemřel.⁵² Marina porodila Pavlu Raškovi (alias Ruskovi) ještě dcery Annu (1672) a Julianu (1675).⁵³

Řehák Gregor (+10. 6. 1669) se uvádí poprvé 16. 5. 1633, když se mu narodila dcera Marianna a 30. 12. 1634 syn Paul.⁵⁴ Další zprávy o něm scházejí, známe pouze datum jeho úmrtí.⁵⁵

Jan Řehák, pivovarský pacholek (*Breier knöcht*), 8. 1. 1666 se mu narodila dcera Rozina.⁵⁶ Jeho vztah ke Gregoru Řehákovi se nedá zatím určit.

Thill Johann - chybně opsáno do matriky, jde o Hanse Witkeho.⁵⁷

Valenta Jiří, označen 13. 9. 1672 jako pivovarník, patrně půjde o Juru Wolného.⁵⁸

Witke Hans (+1722) se uvádí 23. 1. 1676 jako pivovarský tovaryš (*breyerknecht*), tj. nejspíše pomocník v pivovaru. Jeho žena Rozina porodila toho dne dceru Julianu a 8. 1. 1679 syna Zachariáše.⁵⁹ Po smrti Roziny se Hans Witke (nadále uveden jako *Bierbreüterknächt*) dne 22. 10. 1679 oženil s Kateřinou, vdovou po pivovarníkovi Jiřím Wolným.⁶⁰ S ní měl pouze syna Hanse, který zemřel ještě v den porodu 30. 8. 1680.⁶¹ Kateřina pak 9. 9. 1680 postoupila svému manželovi na

základě svatebních smluv svůj zděděný dům, který Hans vyplatil v roce 1701.⁶² Hansův syn Zachariáš z prvního manželství zemřel 27. 8. 1687 a o deset let později 3. 3. 1697 jeho druhá žena Kateřina Witková ve věku 70 let.⁶³ Hans Witke se pak znovu oženil a s manželkou Alžbětou měl ještě 6 dětí.⁶⁴ Zemřel 26. 8. 1722 ve věku 73 let.⁶⁵

Jiří Wolný, patrně českého původu, neboť je poprvé doložen 29. 1. 1668 jako *Jura Wolný Bierbrewer und Melser bey hiesiger Stadt Newtitshein*, když se ženil s Kateřinou, pozůstalou dcerou Jury Melnera, sedláka z Rybího. Dcerka, která z tohoto svazku vzešla, zemřela 5. 9. 1672 záhy po křtu.⁶⁶ Dne 4. 6. 1677 koupil *Georg Wolný Bierbrewer* dům od soukeníka Hanse Schielera za 350 slezských tolarů. Kupitel měl složit jako závdavek během dvou termínů sumu 75 tolarů sl., a sice tak, že nejprve měl položit 50 tolarů a pak 25 tolarů, načež měl ročně pokládat 6 R. sl.⁶⁷ *Georgius Wolny braxator* zemřel 10. 3. 1679 ve věku 55 let, vdova Kateřina se provdala 22. 10. 1679 za pivovarníka Hanse Witkeho.⁶⁸

Wüttner Matouš pivovarník zemřel 11. 1. 1671, bližší údaje o něm zatím nemáme. Je možné, že jde o Matouše Mejtého.⁶⁹

Příloha 1

Instrukce šenkovního bratrstva pro pivovarníky.

Vo pivovarnících.

Předně záležejice na tom, aby ve všech věcech čest a chvála boží se dála, přikazuje se přistně vám pivovarníkům, abyste pilně k posluhání slova Božího a požívání velebných svátostí stola Páně chodili a všelijakých hříchův a rozpustilostí se varovali. I tudíž láni a všelijakých šeredných oplzlých řečí na straně zanechali a podle toho majice jeden každý, který mistrem zůstati míni, při přísahu zavázán býti, aby žádnému ničehož se nezmrhalo, nýbrž jak bohatému, tak i chudýmu při vaření piva spravedlivě se stalo a činilo, tu aby jeden každý z vás podle nejvyšší možnosti své přítom co přísaha a povinnost jeho sebu přináší, pilnost měl, pakliby se nedbanlivostí jejich jaká škoda stala takovú škodu aby voni pivovarníci napravovati povinni byli.

Item. Žádný mistr aneb pomocník nemá nic víceji než k jednomu pivu se propujčiti pod pokutú.

Item. Mistru maj se dáti vod várky 6 g. a jedna konva lechkého piva a pomocníku 5 gl. a jedna konva lechkého piva, rurarovi 1 gl. a nic víceji.

Item. Kdoby pak z mieščanův z těch nadepsaných artikulův vykročil, má pokuty propadnutí 15 gl. alb. Z strany paleného vína, co se dotejče, vo to má rada držána býti.

Item mistr aneb pomocník jeho i rurar, kdy někomu má pivo vařiti, aby se nevožiral, pod jistú pokutú a trestáním.

Item. Kdy pomocník tomu vařiti nemůže, komu prve vařival, tehdy má na místě jiného pomocníka zjednati, jestližeby toho neučinil, tehdy má šerhovní strestán býti a nic méněji má přezto místo své jiného pomocníka zjednati.

Item pivovarníci nemají žádného zahaleče, který by od pánův šenkířův spovolení jejich k pivovaru nařizen a přijat nebyl, v pivovaru trpěti pod pokutú panů starších.

Item který kolvěk mistr pomocník aneb rúrar při těch artikulův by se nechtěl zachovati, nýbrž jim se na odpor stavěl, ten má z pivovaru vybyt býti a daleji se nefedrovati.

SOKA Nový Jičín, Šenkovní bratrstvo Nový Jičín, inv. č. 1, pag. 71-72; Gustav Stumpf: Das Ordnungs-u. Artikelbuch der Brüderschaft der Wein und Bierschenken in Neutitschein., Das Kuhländchen, II. Band, Neutitschein 1920, s. 87.

Příloha 2

Služební přísaha novojických pivovarníků.

„Já N: pivovarník přísahám Pánu bohu všemohúcímu panu purkmistru a radě města Nového Jitčina nynějšímu i budoucímu a měšťanům, kteří domy šenkovní a výsadní mají, jakož sem zde při tomto městě Novým Jitčině za mistra, helfera a pivovarníka přijat a povolán, že chci a mám tom ve všem což mi svěřeno bude, věrně s spravedlivě se zachovati sobě samému nic nepřivlastňovati, nýbrž aby se od jiných podle nynější možnosti své v ničemý žádná škoda nestala, pilnost dohlídati, a aby se jak bohatému tak i chudému pivo tak jakž náleží dobře vařilo tím nekvapiti, nýbrž kdyžby se časem někomu slad nedařil a skoro shazeti nechtělo, toho do času ažby volně sjiti mohlo, vyčekati. Žádné práci a pilnosti v tom nelitovati a jednomu jak druhému pivo pokudž by slad toho vynášeti mohl, udělati, nehledíce na přizeň a neb nepřizeň, ani na žádné dary, kteréby se mi dostati mohly, též jestliže bych co nenáležitěho neb škodného od kterého z pomocníkův mých viděl, toho na ně nezatajiti i taky žádných zahalečův bud mužského a neb ženského pohlaví nepotřeblivých a kteřížby ten čas za pomocníky objednání nebyli, netrpěti. Nýbrž kdyžby který takový zahaleč na mé oznámení z pivovaru odjiti nechtěl, toho panu purkmistru a neb panu fojtovi oznámiti. (Dodatek: Pakliby nedbanlivosti mé nějaká škoda komu se stala, takovau škodu povinen budu napravovati). A taky nemám a nechci žádné lehké pivo, chmele, sladu ani čeho jiného cožby mého nebylo, bez povolení a přítomnosti toho hospodáře a neb hospodín kterémuž by se vařilo, bráti aniž komu jinému na místě mém nedopouštěti, nýbrž v tom ve všem jakž se na hoře píše, spravedlivě a věrně zachovati slibuji a mám. Toho mi dopomáhej Pán Buoh všemohúci a jeho svaté slovo.

SOKA Nový Jičín, Šenkovní bratrstvo Nový Jičín, inv. č. 1, pag. 67-68. Otištěno německy Gustavem Stumpfem: Das Ordnungs-u. Artikelbuch der Brüderschaft der Wein und Bierschenken in Neutitschein. Das Kuhländchen, II. Band, Neutitschein 1920, s. 87, německy, s poznámkou: in tschechischer Sprache).

- ¹ Paul Ziegler, *Wirtschaftsgeschichte der Stadt Neutitschein. Erster Teil: Die Schankbürger*. Wien 1981, 221 stran. Z dalších prací, které citoval ostatně i P. Ziegler, je to článek Gustava Stumpfa, *Das Ordnungs- und Artikelbuch der Brüderschaft der Wein- und Bierschenken in Neutitschein*. Das Kuhländchen, Bd. 2, Nový Jičín 1920, s. 54-57, 79-81, 86-88, 99-102, který je komentovanou edicí knihy pořádek a artikulů bratrstva. G. Stumpf také popsal pečeti bratrstva: *Das Siegel der Schänkenbruderschaft in Neutitschein*. Das Kuhländchen, Bd. I, s. 38, kde je též její vyobrazení.
- ² Paul Ziegler, *Wirtschaftsgeschichte der Stadt Neutitschein. Erster Teil: Die Schankbürger*. Wien 1981, s. 89.
- ³ Dnes jde o stavební parcely 119/1 a 119/2 (čp. 864), budova pivovaru přetínala Židovskou (dnes Resslovu) ulicí a zasahovala až do prostoru dnešního kina. K historii pivovaru P. Ziegler, s. 67-69, 146 a 154.

- ⁴ SOKA Nový Jičín, Šenkovní bratrstvo Nový Jičín, inv. č. 1; právě na základě těchto textů usuzoval Ziegler na českost pivovarského personálu (Paul Ziegler, *Wirtschaftsgeschichte der Stadt Neutitschein. Erster Teil: Die Schankbürger*. Wien 1981, s. 89).
- ⁵ SOKA Nový Jičín, Šenkovní bratrstvo Nový Jičín, inv. č. 1, pag. 67-68, 71-72, viz v příloze 2.
- ⁶ *Ten artikul jest jináče změněn, vide fol. sequenti.*
- ⁷ SOKA Nový Jičín, Šenkovní bratrstvo Nový Jičín, inv. č. 1, pag. 72. Otiškl Gustav Stumpf: Das Ordnungs-u. Artikelbuch der Brüderschaft der Wein und Bierschenken in Neutitschein. Das Kuhländchen, II. Band, Neutitschein 1920, s. 87.
- ⁸ SOKA Nový Jičín, Šenkovní bratrstvo Nový Jičín, inv. č. 1, pag. 72. Gustav Stumpf: Das Ordnungs-u. Artikelbuch der Brüderschaft der Wein und Bierschenken in Neutitschein. Das Kuhländchen, II. Band, Neutitschein 1920, s. 87.
- ⁹ Usnesení je datováno 21. listopadu 1632. SOKA Nový Jičín, Šenkovní bratrstvo Nový Jičín, inv. č. 1, pag. 72. Gustav Stumpf: Das Ordnungs-u. Artikelbuch der Brüderschaft der Wein und Bierschenken in Neutitschein. Das Kuhländchen, II. Band, Neutitschein 1920, s. 87.
- ¹⁰ Byly excerpovány matriky uložené v ZA Opava, NJ-1-1, NJ-1-2, NJ-1-3 a NJ-1-5.
- ¹¹ Za Němce pokládám Mertena Brosche, Hanse Gröela, Tobias Köllnera, Andrese Königa, Mertena Königa, Matese Krestu a Hanse Panze (Pontze).
- ¹² Usnesení Gustav Stumpf: Das Ordnungs-u. Artikelbuch der Brüderschaft der Wein und Bierschenken in Neutitschein. Das Kuhländchen, II. Band, Neutitschein 1920, s. 101.
- ¹³ NJ-1-1, fol. 152v: Andris Bogatzlein bier breier et matr. Catharina. (Inf.): Anna. Kmotři: Herrn Lorentz Miellner, et Marianna Schoplin.
- ¹⁴ 10. 1. 1672: (Pater:) Andres Bohatsch ein bierbrewer, Mater Eva. (Inf.) Matthias. (Kmotři:) Georg Czepele fleischhacker, Martha Müllerin. (NJ-1-1, fol. 175r); 10. 1. 1672: (Pater:) Matthias filiulus Andreae Bohatsch bierbreyers N. T. actatis unius diei. (NJ-1-1, fol. 281r).
- ¹⁵ AM Nový Jičín, inv. č. 293, fol. 220r-221v; 226v.
- ¹⁶ NJ-1-1, fol. 215v; NJ-1-2, fol. 55r.
- ¹⁷ NJ-1-1, fol. 20v: Pater Martin Czahal Praxator Neotitshinensis, Mr. Anna. Infans Anna. Compatres: Matthaus Hoß et Anna Jungerin.
- ¹⁸ 13. 8. 1688: Hanß Gröel Bier Brewer, M: Anna. [Infans]: Rosina. [Compatres]: Georg Riebarž, Elisabeth Heesky. (NJ-1-2, fol. 50v). 7. 11. 1689 (bapt. 7. 11.): Hanß Gröel Bier Brewer, M. Anna. [Infantes]: Franciscus et Martinus Zwilling. [Compatres]: Hans Puesch, Martha Pueshin, Georg Ribařz, Susan: Riebarzin. (NJ-1-2, fol. 60v). Jakýsi Johannes Groll zemřel 4. 2. 1721 ve věku 53 let 4 měsíce (NJ-1-5, fol. 119r).
- ¹⁹ NJ-1-1, fol. 183r: „Hans Merten taglöhner, Mater Catharina. (Inf.): Wenceslaus. (Compatres): Hans Hanwelka bierbreyer, Anna Unruhín.“ Možná jde o chybný opis v matrice.
- ²⁰ NJ-1-3, fol. 5v.
- ²¹ NJ-1-1, fol. 20v (Martin Holenka braxator NT), 22r (Martin Holenka brewer zue Neutitschein), 28v (Merten Holenga Bier Breuer).
- ²² 26. 11. 1678: Georg Putzke haußgenöß, M. Anna. Infans: Andreas. Compatres: Tobias Köllner bierbreyer, Anna Jahnin hirsbandlerin. NJ-1-1, fol. 209r.
- ²³ NJ-1-1, fol. 215v.
- ²⁴ NJ-1-2, fol. 55r.
- ²⁵ AM Nový Jičín, inv. č. 294, fol. 71v.